

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 1 cor. 70 bani, 1/4 an 5 cor., 1/2 an 10 cor., 1 an 20 cor.

Pentru ducerea la casă cu 80 bani pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 2 cor. 40 bani, 1/4 an 7 cor., 1/2 an 14 cor., 1 an 28 cor.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

INSERTIUNILE

Un gir garmond prima-dată 14 bani, a doua-oară 12 bani, a treia-oară 10 bani.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Se prenumără la poște și librării.

În România abonamentele se fac la Agenția de Publicitate Carol Schuler, București, str. Doamnei 28, etajul I.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază.

Numeri singuratici la 10 bani se vând în Sibiu: librăria „Tipografia”, societate pe acțiuni. — În Alba-Iulia la librăria Welsch Bernat „La loterie”.

Voci de simpatie.

Avem de înregistrat azi două voci de simpatie pentru România și pentru cauza noastră, voci, cari ne vin din ceritate binevoitoare și cari, deși izvorite în două centre deosebite, se completează unele pe altele.

Una e vocea aierului „Deutsches Volksblatt” din Viena, exprimată acum vre o două săptămâni în articolul: „Rumänien und seine Politik”, ear' a doua o rostogolește „Rumänischer Lloyd” din București, cu titlul „Die Rumänen in Ungarn” și e reproducă de „Freisinnige Ztg.” din Viena, făcându-se astfel cunoscută cele scris de ziarul bucureștean și în cercurile mai largi din monarhia noastră și străinătate.

„Deutsch. Volksbl.” în articolul său ține a accentua cu părere de bine, că finanțele României se consolidează tot mai mult, așa că ea poate da piept cu atacurile jidovești și nu e silită a capitula înaintea pretențiilor evreiești. Prealuna cea mai mare asupra României a făcut-o Uniunea americană cu nota cunoscută, dar ea a resistat și acesteia.

Asfel „regatul României ne oferă locașul învelitoare a unui sistem de stat, a cărui dezvoltare să facă în linie progresivă — zice „D. Volksbl.” — așa că țeara aceasta a devenit deja un factor cultural și politic de respectat.

După aceasta constatare foata vieneză arată însemnătatea României pentru triple alianță și simpatia ce există în țeară pentru sistemele de state din Europa occidentală și pentru Germani, apoi continuă:

„Modul și felul, cum Românii din Ungaria au fost și sunt persecutați și opriți pentru îndestularea govinismului maghiar și cu postpunerea intereselor întregii monarhii, nu este de sigur potrivit a face legăturile așa întime, cum ele ar pute să fie, dacă la urechile Românilor din regat nu ar răsună zilnic plângerile fraților lor din Ungaria.”

Foata arată apoi, că dacă cu toate aceste este legătură mai intimă între România și monarhia noastră, e o urmare a unei judecăți mature din partea României, care din partea Austriei poate fi asigurată de sinceră prietenie.

Pe când astfel în „D. Volksbl.” se constată de nou, de-o parte valoarea României, de altă parte persecuțiile con-

tra noastră, puse la cale de govinismul maghiar, vine „Rum. Lloyd” și în articolul, ce l-am semnalat mai sus, face un tablou și mai amănunțit despre aceste din urmă. Scriitorul articolului pune în contrast starea noastră de aici, cu cea a Maghiarilor din România și, care, se înțelege, că ese în defavorul govinismului maghiar. În România toți Maghiarii și toate societățile ungurești se bucură de deplină libertate, poartă tricoul maghiar, și semnele statului unguresc etc. Chiar și sârbarea lui Kossuth în România nu e oprită, pe când, cum știut este, Românilor din Ungaria li se interzice ori-o intrare.

Despre aceasta asemănare și despre isprăvile govinismului s'ar pute scrie volume, cu dovezi cunoscute, dar autorul atinge numai câteva și apoi zice:

„Numai așa mai departe pe baza govinismului oras! Paguba nu va fi a națiunilor de altă limbă. Odată tot trebuie ele să ajungă la drepturile lor.”

Am remarcat acești doi articoli, ca să se vadă, că în străinătate, și cu deosebire în cercurile germane, ne cunoșc foarte bine, atât pe noi cât și isprăvile maghiare și că nu numai noi, ci și alții o zic, că drepturile noastre trebuie să le căpătăm mai curând ori mai târziu.

Perseverență deci și tărie în luptă!

Sibiu, 30 Martie n. 19 3

Cererile Austriei și Rusiei.

După cum se telegrafează din Constantinopol Austria și Rusia au început să facă cereri și pentru ele. Austria cere concesia căii ferate Mitrovița — Novibazar — Bosnia și aceasta sub garanția chilometrică a Turciei.

Rusia cere o concesie de cale ferată în Armenia, dela Alezgeoth la fruntiera persană.

Și în aceste chestii este înțelegere între Austria și Rusia, de care se își sufjin reciproc cererile.

Sultanul care înțelege și importanța și scopul politic al acestor linii n'a dat încă nici un răspuns.

Aniversarea proclamării României ca regat. Vineri în 27 Martie o a fost aniversarea proclamării regatului, anunțată capitalei prin 101 tunuri, trese în revărsatul zorilor.

La orele 10 jum. dimineața, un Te-Deum s'a oficiat la Metropolie de câtră

I. P. S. S. Metropolitul Primat, înconjurat de înaltul cler.

La acest serviciu divin se aflau toți d-nii miniștri; d-nii preșidenți ai corpurilor legiuitoare; casele civile și militare regale etc. etc.

O gardă de onoare cu drapel și muzică, compusă dintr-o companie din regimentul 4 Ilfov nr. 21, se afla în curtea metropolei.

M. S. Regele a primit, cu prilejul acestei zile, numeroase telegrame de felicitare din toate unghiurile țării.

În București, un mare număr de persoane s'au grăbit a exprima felicitările prin înscrisori la Palat.

Szeil și datoritiile orașelor.

Ministrul de interne a cerut dela toate primăriile urbane să-i prezinte până în 15 Aprilie un conspect despre toate datoritiile ce ele au. În legătură cu reforma administrativă voește să facă rîndul și în privința aceasta, fiind mai toate orașele îndatorate aproape peste puterile lor.

Din dietă. În gedința de Vineri s'a continuat desbarea asupra propunerilor făcute de opoziție din incidentul demonstrațiilor studențești. De astădată a vorbit Visontai cerend, ca cercetarea să nu o facă poliția, care n'ar pute fi imparțială. După explicațiile date de ministrii Széll și Ploz, se intră în ordine zilei. Contra proiectului militar vorbește Col. Thály. El ține un lung discurs, în care polemizează mai ales cu deputatul din parlamentul german Hasse. Discursul lui a fost mai mult o prelegere istorică, în care s'a încercat să dovedească, că Maghiarii nu 'și-au primit cultura dela Germani, nici n'au să mulțumească acestora mântuirea de jugul turcesc, ci din contră Maghiarii pot să se laude, că le-au dat bărbăți mari și pe — husari. La urmă cere comanda maghiară la regimentele din Ungaria, ceea-ce ar fi trebuit să aibă de mult. Susține, că chiar generalul Schönfeld ar fi recunoscut îndreptățirea comanda maghiare, neașteptată numai din cauza indulgenței Maghiarilor. Urmează interpelețunea lui Pichler tot în chestia demonstrațiilor studențești.

În gedința de Sâmbătă au vorbit contra proiectului militar Polczner și Luby, fără să producă ceva nou, afară de proiectele lor de rezoluție. Polczner

a cerut, că oficerul, care a ajuns până la rangul de căpitan în armată, să nu poată fi ministru de honore, ear' Luby a cerut imediată înființare a armatei independente maghiare. A urmaș desbaterii petițiunilor, care nu e' terminat încă nici în gedința aceasta. La fine interpelează Trubinyi în privința alegerii din Stomfa (1901), unde a dispărut un proces verbal, care formează baza pentru cercetarea disciplinară. Barta Ed. interpelează în privința exceselor din Zagreb. Széll promite, că va cerceta și apoi va da un răspuns meritoriu.

Flota americană în Europa. Impăratul Wilhelm a avisat pe preșidentul Statelor-Unite Roosevelt, că s'ar bucura dacă flota americană în turnul ce-l face în apele europene ar visita și portul Kiel.

La invitarea aceasta Roosevelt a răspuns, că nu o poate primi, de care-ce flota americană nu vizitează nici un port american.

Chestiunea Macedoniei.

În chestia macedoneană și în deosebi a Românilor macedoneni ni-se scriu următoarele:

Insemnătatea etnografică a celor 860 000 de Cuțo-Vlahi poate fi tăgăduită de panslaviști și grecoman; numărul lor poate fi redus de cei interesați; drepturile lor nerecunoscute de cei în drept; cauza lor neluată în seamă de cei chemați; — nici un Român însă nu trebuie să uite că acești Cuțo-Vlahi sunt frații lui de sânge și de credință.

Limba românească și credința creștină ortodoxă sunt drepturile sfinte ale Românilor din Turcia, și apărarea lor e datoria națională a tuturor Românilor.

Vrăjmașii limbei și credinței Cuțo-Vlahilor nu pot fi prietenii noștri.

Și astăzi când Europa voește să introducă reforme în Macedonia, spre a potoli furnicarul națiunilor cohabitante, să ne fie permis a apăra limba și credința Cuțo-Vlahilor.

Pericolul, ce amenință limba și credința Cuțo-Vlahilor, e spăimântător. El pornește din toate părțile: Glasul patriarhului din Constantinopol împrășteie, curentul grecisării; propaganda catolică aruncă mreșja catolicismului, exarhatul bulgar întinde veșel panslavismului.

Fiecare înaintează cu pași siguri către prada sinceră, copleșită de toate părțile.

Patriarhul din Constantinopol a dat semnalul acestui atac: Patriarhul suflătește de veacuri al Românilor Macedoneni a îngădui Bulgarilor înființarea unui exarhat în Macedonia spre a întoarce spatele Cuțo-Vlahilor, cari vor să oare un episcopat românesc.

Refuzul înaltului prelat din Constantinopol, de a acorda Românilor un episcopat, dădu ocazie de intervenție reprezentanților străini.

Urmașul Sf. Petru din Roma deschise Românilor macedoneni brațele propagandei catolice, pe când reprezentantul Papel dela Neva le cetește evanghelia panslavismului.

Toți se arată binevoitori Cuțo-Vlahilor, dar' fiecare voește să câștige câte o parte.

Patriarhul, inspirat de curentul grecisării, refușă drepturile bisericesti ouvenite Românilor spre a-i topi în masa grecomanilor, exarhatul bulgar se arată favorabil spre a-i transforma în panslaviști; propaganda catolică voește să profite de experiența proverbială: când doi se ceartă, al treilea câștigă.

Acestea sunt vecinii Cuțo-Vlahilor; dar' Românii urăsc pe Greci, fug de Bulgari și se tem de propaganda catolică.

Dotat cu forța vitală firească, Cuțo-Vlahul luptă împotriva acestor trei curente amenințătoare.

Catoria Românilor liberi e să-l ajutăm să lupte.

Mijloace sunt multe. Unul însă pare a fi foarte potrivit. Acesta e înființarea unui seminar român în Macedonia.

Necesitatea unui seminar de preoți în Macedonia se impune între altele prin lipsa preoților români în satele românești și prin obligația legislațiunii turcești de a hirotonisi preoți în Macedonia numai locuitori indigeni.

Importanța unui seminar român în Turcia e salutară Cuțo-Vlahilor. De aci vor eși apostolii limbei și credinței Cuțo-Vlahilor. De aci vor eși pregătiiți susținători ai luptei contra tendințelor panslaviste, catolice și grecești.

Preoții români educați în școala românească vor fi promotorii culturii române în Balcani. Ei vor susține limba și credința Cuțo Vlahilor.

Influența binefăcătoare a seminarului român din Macedonia va fi hotărâtoare.

Roadele se vor cunceaște imediat, întrucât nevoia se simte în prezent.

FOITA „TRIBUNEI”.

Despre efectul artei.

Discurs rostit cu ocaziunea adunării generale a societății pentru crearea unui fond de teatru național român, în gedința primă jinită în 7 Septembrie 1902 în Bistrița.

De

Ivan Păcurariu, profesor gimnazial.
(Urmare).

Plăcerea estetică, ce o simțim privind o portocală, după Fechner e cauzată: a) de percepțiunea estetică despre forma, culoarea și peste tot însușirile portocaliei; și b) de ideile și simțimintele, cari se reproduc și asociază în sufletul nostru cu idaea sensuală despre portocală. Atari idei pot fi: despre gustul, mirosul portocaliei, despre patria ei, despre clima Italiei, ca a unei țări romantice și plăcute etc. Cumea plăcerea estetică e cauzată într'adevăr de doi factori, Fechner dovedește prin exemple luate din experiența de toate zilele: culoarea roșie ne place, un măr roșu ne place, față roșie (rumenă) a unui copil ne place, dar' un nas roșu nu ne place; pentru că în cazul acesta factorul asociativ, adică idaea, că nasul acela e al unui bețiv, împiedecă producerea plăcerii estetice.”

*) Vezi Ioh. Ziegler: Das Associationsprincip in der Aesthetik, eine Studie zur Philosophie des Schönen, Leipzig, 1900. pag. 20 eg.

După W. Wundt elementele plăcerii estetice avem să le căutăm: a) în tonul senzațiunilor adecă în plăcerea, care însoțește unele senzațiuni și care provine dela intensitatea și calitatea impresiunii; b) în simțimintele sen suale, ce însoțesc procesele fiziologice din organismul nostru; c) în stările subiective sau simțimintele, ce rezultă din modul de asociare al senzațiunilor și ideilor lor; și d) în simțimintele, ce rezultă din procesele de aperccepțiune cum sunt: simțimintele adevărului, cele morale, religioase precum și cele estetice superioare, cari conțin elemente din toate celelalte.

Eată dară din câte elemente constă plăcerea estetică după Wundt, cari numai atunci pot forma adevărata plăcere estetică, dacă ideile și simțimintele provocate prin impresiunea frumuseții se reproduc și formează în mod liber, spontan și neîmpedecat și dacă nu se referă direct la interesele și dorințele vieții egoiste individuale.

După toate acestea vom resuma cerințele plăcerii estetice în următoarele: ea trebuie să ne ridice deasupra intereselor egoiste de dorință individuală, ea trebuie să fie înălțătoare de inimă, desinteresată, altruistă și simpatice.

2. Efectul artei în sufletul nostru are asemănare cu fenomenul, ce se produce la suprafața unei ape stătătoare,

când aruncăm ceva d. e. o peatră mai mică în ea.

Anume: dacă aruncăm o peatră mai mică în o apă stătătoare, vedem, că se formează imediat niște unde circulare, cari se lărgesc și se lătesc, se înmulțesc și se repetă, se răsfâng și se contopesc una într'alta formând un frumos joc de unde crește cerulare, un fenomen analog se petrece și în sufletul nostru la impresiunea unei opere de artă: și în sufletul nostru se formează, — ca să zic așa, — un fel de unde de simțiri plăcute, de idei, închipuirii și simțiminte, cari cresc și decesc, se înmulțesc și se repetă, se răsfâng și se transformă în mod nelorțat, ușor, undulativ, jucător și liber de ori-ce griji și reflecțiuni la interesele egoiste ale vieții.

Acest joc ușor și undulativ al simțimintelor, al ougetății și fantasiei noastre ridicate în o lume senină, abstrasă dela griji și dorințele egoiste ale vieții, care joc e provocat prin vre un produs de artă, este ceea-ce numim: plăcere estetică.

Dar' bine trebuie să distingem:

Dacă aruncăm în apa stătătoare o peatră mare ori o bărnă, atunci vedem că spa surfe o sguduire, o perturbațiune mare. ea sare în toate părțile, se tulbură, clocește, apumegă, ear' fenomenul frumos al undelor crește cerulare, produs la aruncarea unei mici petri în asea apă stătătoare, acum nu se produce. Un fenomen analog se petrece în ființa noastră,

când deodată suntem impresionați de un fenomen sau putere naturală extraordinară, grozavă, înspăimântătoare. Efectul teribilului sau al înspăimântătorului natural în ființa noastră este analog cu perturbațiunea apel stătătoare, în care am aruncat un bolovan mare sau o bărnă. Precum la apa tulburată și răscolită din adâncul ei nu poate fi vorbă de fenomenul plăcut al undelor crește cerulare, tot astfel la impresiunea teribilului din natură nu poate fi vorbă de plăcere estetică. Pentru-ca o apă stătătoare să prezente la suprafața sa unde crește cerulare, să cere ca echilibrul ei să fie tulburat numai până la un anumit grad prin o peatră mai mică.

Arta este această petricică, care poate produce plăcutul joc de unde numit plăcere estetică.

Să facem o nouă asemănare!

Dacă aruncăm pe suprafața unei stătătoare o frunză ori o scândură lungă și lată, fenomenul frumos al undelor crește cerulare nu se produce, pentru-că frunza e prea ușoară, și rămâne numai la suprafață, ear' scândura e prea lată și prea lungă, ea se poate produce unde cerulare plăcute și afară de aceea și ea rămâne la suprafață. Astfel stă lucrul și cu influența artei: impresiunea ei deoparte nu e lertat să rămână numai la suprafață, ci trebuie să pătrundă în fundul inimii noastre, ear' de altă parte nu e permis să sgude prea tare, să „spargă” inima, precum sparge su-

prafața apei o stâncă, ce se precipită cu putere.

Prin urmare impresiunea operelor de artă trebuie să pătrundă în fundul inimii noastre, dar' să nu o sgudue prea violent.

Cu cât obiectul aruncat în apa stătătoare e mai mic la voium, dar' mai greu, cu atât undele cerulare sânt mai frumoase. Tot astfel cu iluzia estetică e simțită ca o plăcere cu atât mai mare și mai înălțătoare, cu cât elementul impresionător e mai condesant și mai adăne pătrunzător, cu cât adăcă arta se folosește de mai puțin material sensibilizator (fie acela: vorbă ori tonuri, colori ori material brut) pentru producerea efectului intenționat.

De aici urmează o cerință capitală a artei: de a arăta adăcă obiectele sale snt amănunțit, de a nu ne ocupa imaginatiunea dându-ne amănunte nabuinoase, ea trebuie să ne spuă, că se poate de puțin ca noi să fim siliți, să formăm și .e scoatem din noi, că se poate de mult, ea trebuie să ne arate numai caracterul predominant al lucrurilor și fenomenelor, ea are să ne arate obiectele sale numai așa, precum se pot zări la lumina unui fulgur surprinzând în acest moment numai trăsura sau trăsuriile mai caracteristice, mai isbitoare în ochi.

(Va urm.)

Seminarul român din Macedonia va aduce un folos real mai mare decât un gimnaziu sau liceu actual.

Nu vom să criticăm învățământul secundar român din Macedonia, dar trebuie să recunoaștem, ca elevii, ce se pregătesc în școlile secundare din Macedonia, măresc contingentul aspiranților de slujbe și profesioni libere din România. Cu alte cuvinte școala secundară din Macedonia nu e decât o pandantă a celei din România și rezultatele ce le dă nu se cunosc în Macedonia.

Dar' scopul nostru pare ca nu e de-a pregăti în Macedonia pe viitorul profesor din Ploiești ori Craiova, scopul nostru e de-a pregăti oameni pentru Macedonia.

Un seminar special cu 4 clase pentru Românii macedoneni se impune deci și prin acest principiu.

Viitorii seminaristi vor fi obligați să îmbrățișeze cariera preoțească și să rămână în locul lor natal.

Sperăm că seminarul român, ce propunem a se înființa în Macedonia, chiar transformându-se un gimnaziu în seminar, va fi înțeles de cei în drept.

Dorind a provoca o discuție generală asupra acestei teme, răspundem primei obiecțiuni ce se poate aduce propunerii de față.

Dacă se va crea un seminar, cine va hirotonisi pe noii absolvenți și viitorii preoți?

Autoritatea s'ar cuveni unui episcop român, pe care forța lucrurilor l'ar cere.

Dacă înființarea episcopatului nu s'ar efectua în timp de patru ani de acum înainte, timpul necesar al unui curs întreg de seminar, atunci hirotonisirea s'ar putea face și de un prelat grec și de unul bulgar.

In asemenea împrejurări de n'am dobândi un fapt real, l'am pregăti pentru viitor prin înțirirea unui element cult, sănătos și absolut necesar ori-cărui popor, preoțimea.

Al. T. Dumitrescu.

Ura față de Maghiari.

Toată lumea urește sublima naționalitate maghiară, care, grație slăbiciunilor noastre, a ajuns în »ea«. Nici chiar Jidanii nu-l iubesc, numai și numai Jidanii din Ungaria, cari sunt destul de oportuniști ca să facă gheșeft cu iubirea prefăcută.

Ne vin vești despre vehemente demonstrații anti-maghiare în Zagreb. Causa? — Ei, asta o știm fără să ne-o spună.

Impertinența, — sovinișmul, grandomania și lăcomia maghiară. Dinții nu ved că cu maghiarizarea forțată nu merge, — o pățese fiasco chiar în Ungaria propriu zisă, — o însuși poporul lor se pierde, mănându-l în brațele socializmului, — dar ei voiesc să maghiarizeze chiar și Croația ba chiar și România.

Măne poimâne o să ne trezim că nime în lume n'are drept să trăiască în lumea asta, dacă nu se maghiarizează. Ei, asta-l mai mult decât ridicol. — Asta-l desperător.

Munca ce s'a pus pe ruda carului și orede că dinna duce carul cu povara și nu calii. Așa sunt Maghiarii.

În Croația autonomă, pe edificiul poștei și al căilor ferate au pus inscripții curat maghiare.

Ei, atunci nu se poate mira nimeni în lume că locuitorii din Agram s'au revoltat.

Ne revoltăm noi, din departe, la stăta obrăznicie.

Dar', — asta să fie de învățătură, dacă peste tot Maghiarii au destulă viață în cap spre a învăța din pășunile proprii.

Cetățenii indignați ai Zagrabului au demonstrat, în frunte cu universitarii, în contra Maghiarilor. Dela stătua lui Iellasio au pornit pe străzi, hăduind și bătând pe toți cari vorbeau maghiarește pe străzi. S'au dus la edificiul de poște, apoi la edificiul căilor ferate, unde au rupt inscripțiile maghiare și emblema ungără și le au sclipat, nimicindu-le. Au spart toate ferestrele. Poliția n'a fost în stare să oprească tumultul. Demonstrația a durat până noaptea târziu.

Devenind tulburările din ce în ce mai acute, a intervenit miliția, care a împrăștiat mulțimea cu baloneta. S'au făcut o mulțime de arestări și răniri. Dintre demonstrații au puzat cu re-

volvere, rănind greu pe un comisar polițienesc.

Și demonstrațiile urmează încă. S'au dat proclamații.

Și toate acestea, pentru ce?

Pentru cine?

Pentru că Maghiarii, — în idiopia lor, nu 'i încape în pele.

Ei interesant că folie maghiare strigă, urlă, sparg de mânie.

Auzi îndrăzneală! Să cuture cineva să demonstreze în contra sublimiei »națiunii! — maghiare!

Asta-l sacrilegiu!

Am întreba acum, — oare de ce n'au făcut folie jidano-maghiare egomot, de ce n'au protestat, când pe strădele capitalei ungare s'au făcut aceleași demonstrații la adresa Austriei, — la adresa Majestății Sale?

De ce?

Demonstrația croată e doară de zece de ori mai îndreptățită decât demonstrația jidană, pardon, — jidano-maghiară.

Croații demonstrează ca să 'și apere drepturile lor.

— Maghiarii demonstrează ca să răpească drepturile altora.

Deci, nequalificabilul articol prim al ziarului »Független Magyarorszag« dela 29 Martie, referitor la Croați, — e, pe lângă o bătălie cocișească maghiară, și o ipocrisie menită să scandalizeze toată lumea civilizată.

Croații 'și vor și datorința față de o atare foaie.

— Sir.

Revista esternă.

Peninsula-Balcenică.

Ziarul »Wiener Tagblatt«, publică o corespondență din Salonic, în care se descrie terorismul comitetelor.

La Doyran un profesor sârb a fost asasinat cu lovituri de oușt.

La Salonic mai mulți învățători sârbi au fost uciși cu focuri de revolver, în grădiniile publice.

Președintele comității grecești din Doyran a fost asasinat cu focuri de revolver.

La Presba, au fost asasinați 15 Turci într-o noapte.

Rapoartele consulare din Monastir spun, că sporește în Macedonia terorismul bandelor, care impun locuitorilor plăți enorme sub amenințarea de moarte.

Până și proprietarii turci trebuie să plătească aceste impozite, deasemenea și proprietarii români și cei greci.

Deosebit de aceste, satele sunt obligate să procure proviziuni și ascunzători pentru bande, care fac până și exerciții militare la loc deschis.

Domnește în bande odidisciplină strajnică, cu pedepse grave.

Desertorii sunt uciși.

În apropiere de Salonic au tăiat sîrmele telegrafice pe o mare distanță. Între sîrme s'a găsit o scrisoare adresată Sultanului, în care s'agitatori macedoneni declară, că dacă nu încetează cu trimiterea de trupe în Macedonia și nu aplică reformele așa cum dăresc Bulgarii, revoluția va cuprinde toată Macedonia.

Approape de Mănăstirea Bilo a fost o nouă ciocnire cu bandele bulgare.

O telegramă din Salonic asigură, că au fost arestați mai mulți agenți revoluționari macedoneni, îndată-ce au sosit acolo.

Ziarul parisian »Journal des Debats« publică o scrisoare din Macedonia.

Autorul acestei scrisori se plânge, că nu se ocupă nimeni de Românii din Macedonia, cari sînt în număr de 600 de mil, cari au naționalitatea lor proprie, limba lor și școala române.

Dinții sînt adevărații urmași ai Romanilor și nu vor primi nici-odată să se supună Bulgariilor.

Ei reclamă acum reforme, însă nu pentru-ce să fie amestecați cu Sârbii, cu Grecii și cu Bulgarii.

Scrisoarea mai adaugă, că Românii se declară supuși credincioși ai Sultanului și vor saluta cu bucurie reformele propuse de Rusia și Austria.

Spania.

Regele a semnat decretul pentru dizolvarea camerelor.

Alegerile pentru camera deputaților vor avea loc în ziua de 26 Aprilie, cele pentru senat la 10 Maiu.

Camerele sînt convocate pentru 18 Maiu.

În Madrid s'a ținut o întrunire monștră de republicani, la care au luat parte peste 6000 de persoane. S'a anun-

țat la întrunire, că 20.000 muncitori agricoli au trecut la republicani. Cu ocazia aceasta s'a dat cetire unei scrisori a senatorului francez Clémenceau, prin care cetățenii spanioli sînt îndemnați să lupte și să apere cauza libertății și a dreptății.

Scrisoarea a fost primită cu strigăte de: Trăiască republica franceză! Republicanul Salmeron a cerut proclamarea nezábovită a republicei spaniole.

San-Domingo.

O mișcare revoluționară a ieșit în contra vicepreședintelui republicii dominicane, dl Orațiu Varquez, în capitala San-Domingo, în timp ce șeful statului se găsea în interior supraveghind pe celelalte bande revoluționare.

Generalul revoluționar Pepin a pus mîna pe forturi și a pus în libertate pe deținutii politici.

S'au bătut în strădele orașului, și au fost numeroși morți și răniți.

Garnisoana fortului San Carlos situat la 3 kilometri depărtare de capitală s'a pronunțat pentru revoluționari.

Insurgenții sînt stăpâni pe oraș.

Ministrul de externe s'a refugiat în consulatul american.

D. Egenio, sub-gubernator al capitalei, și generalul Peno, comandantul trupelor, au fost uciși.

Generalul Wos y Gil, fost ministru, a luat comanda revoluționarilor.

Știri mărunte.

După-cum se comunică din Viena Rusia tratează cu un sindicat de bancheri un împrumut de 500.000.000 franci.

Gvernul bulgar a demisionat. E vorba să se formeze un cabinet militar.

Serate de-ale meseriașilor români.

Sibiu, 28 Martie n. 1903.

Joi în 26 Martie n. o, s'a ținut a 3-a ședință literară a »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«. Publică, ca de regulă, a asistat foarte mult și programul seratei: bogat și variat. Între asistenți am remarcat prezența membrului onorar Nicolae Simion și a tînărului Franzel Mihail Simoneti din Săliște, fiul unuia din întemeietorii reuniunii noastre.

Președintele Victor Tordăcianu, deschizînd ședința, binevențează numărul auditor, mulțumește dlui Simoneti pentru onoarea dată și îl roagă a fi pe lângă frații meseriași români din Săliște interpretul sentimentelor de frățescă iubire și dragoste. Scoate în relief faptul, că reprezentanții mai multor reuniuni de meseriași din patrie, întruniți din prilejul expoziției industriale din toamna anului trecut, în a 2-a conferință, între altele hotărîre au luat, ca comitetul reuniunii sibiliene, în calitate de comitet dirigent al tuturor Reuniunilor noastre, să facă demersurile de lipsă pe lângă conducătorii reuniunii surorii din Alba-Iulia, ca această reuniune să aranjeze după posibilitate încă în a. c. în Alba-Iulia — o expoziție industrială. Această afacere preocupă actualment comitetul reuniunii noastre.

Între altele, apreciînd programul seratei, roagă pe asistenți să urmărească cu băgare de seamă descrierea nimerii și instructivă ce o face dl. N. P. P. (Nicolae Petra Petrescu) »Asociațiunii pentru spriginirea învățăcelilor și sodalilor români din Brașov« și cu ea desvoltăre clasei meseriașilor nostri, de-oriere publicată în foiletonul nr. 55 din »Gazeta Transilvaniei«, pe care notarul I. Apolzan va binevoi a-l citi, dat fiind, că puțină au prilejul a-l citi înșii.

Aduce cuvinte de laudă dlui I. Apolzan, care de un timp încoace ne redă în traducere liberă și într-o limbă frumoasă mai multe tractate din »Deutsches Lehr- und Lesebuch für Gewerbelehrhrlingschulen«. De data aceasta dl Apolzan ne va citi staturile părintești, pe cari Benjamin Franklin le adresează unui prieten tînăr al său. Cum comitetul Reuniunii hotărîre luase a pune temele unei »Bibliotecii a meseriașilor români«, după toată probabilitatea primele numere ale bibliotecii, le vor forma tractatele, de cari ne ocupăm.

Ne dorind să molește pe indulgentul cetitor cu toate amănuntele, de altfel destul de interesante, trec în cele următoare la decursul ședinței literare, care a fost următorul:

Corul seminarial, condus de dl A. Bena, cleric, a executat cu precizie compoziția dlui Bena: »Mor mîndro«, sodalul pantofar, dl Nicodim Rusu, ca întotdeauna, a produs mult haz cu predarea poeziei »Ce vînat mîncă-l'ag oștii« de Căndea, ear' după d'sa dl I. Apolzan, oștește respect și la înțeles foiletonul dlui N. P. P., amintit mai sus. E de prisos să amintesc, că nu l'a scutpat nimăruși nici un cuvînt din cele cetite și nu mîndrosc: acest tractat va produce efectul dorit asupra meseriașilor nostri. Dl Nicolae Constantin, cleric, Trio și hora »Serenadă«, acompaniat de dl Bena, la pian, ear' în urma neștirgilor aplause, d-nul Bena ia în mîna flaută și ne cântă unele doine dragălașe. Acompanierea la clavier a făcut-o dl. Constantin. Sodalul pantofar, domnul Nicolae Apolzan, a declamat o poezie de activitate, destul de bine. Mica școlăriță a dlui Candid Popa, Anița Prașca ne-a cântat una din priceștele noastre și »Cio-banul«, cu atîta sonoritate, precizie și sentiment încât ne-a pus pe toți în uimire. Mititica Anișă, avînd abia 10 ani, promite a deveni cu timpul o adevărată artistă. Elevul școlii de croit, sodalul pantofar Ioan Hăghiu ne-a dat nouă dovezi despre frumosul progres ce-l face în cetirea românească prin predarea poeziei »Păstorița«. Sodalul pantofar dl Ioan Bărsan și-a încercat curajul și prezența de spirit prin predarea poeziei »Viitorul Românului« de Z. Anetinescu. Dl Bărsan se nu întrelase a se îndeletici olt mai des în declamațiunile noastre. Notarul Apolzan, oștește scrisoarea lui »Benjamin Franklin către un prieten tînăr«, de care am făcut mențiune mai sus. Tînărul Cornel Hulpuș »Dada« din »Căzania Tiganilor«, cu care ne întălmirăm în ședința a 2-a, și de data asta a fost aplaudat pentru predarea pot zice măiastră a poeziei »Tigă-nul la vînat« dl Em. Sufu. Punctul final a revenit dlui N. Constantin, care ne-a executat la violină de tot frumos compozițiile »Suveneri de Mehadia«, »Eu mă duc, codrul rămîne«.

Crezînd a face și prin aceasta de-oriere un mic serviciu cauzei meseriașilor nostri și prin ea și nației mele, doritoare de progres, rog pe frații meseriași și din alte părți a lua și ei în felul după cum o fac meseriași sibieni.

„Învăgătorul“.

Cronica zilei.

Sibiu, 30 Martie n. 1903.

Daruri pentru biserică. Pentru biserică din Cornia au dăruit: Dl locotenent Iacob Udrea a dăruit sf. biserică din Cornia toate cărțile bis. cu litere latine în preț de 290 cor.; reșosata Chiva Sîrbu a lăsat sf. biserică 200 cor.; dl Grigore Călinu a dat un prapor și 2 sf. în preț de 70 cor. și dl Mica Sîrbu, tot din Cornia, a cumpărat un apostol și o evanghelie cu litere latine în preț de 50 cor. Exprimăm mulțumire generoșilor creștini, în numele comitetului parohial din Cornia. Cu stimă Victor Traițovici, președintele comitetului parohial.

Împărăteasa Germaniei. Alături-eri pe când împăratul, împărăteasa și fiul lor Adalbert, se preumblau cărări în parcul Gûnwald, calul împărătesei a căzut de odată și împărăteasa s'a rănit grav la braț. Immediat împăratul și prințul Adalbert au sosit de pe caii lor și au dat ajutoare împărătesei care se plîngea de o durere foarte mare la braț și nu putea să se miște. Alergînd gentilomii, împărăteasa a fost transportată pe brațe la castel și apoi în automobil la Berlin.

Medicul chirurg care a examinat-o, a găsit o fractură a ante-brăului stîng. Este foarte mare, în public, impresia provocată de acest fapt, povestit de ziare în edițiuni extra-ordinare. Doctorii spun că pentru vîndearea împărătesei vor trebui să treacă mai multe săptămîni.

Neurolog. Subscripții cu inima înfrîntă de durere, anunță tuturor rude-niilor și cunoscuților, că prea iubitul lor soț, tată, frate, resp, sooru și moy Sebastian Popp după lungi și grele suferințe a adormit în Domnul împărțîndu-și fiind cu sfintele Taine, în 18/29 Martie a. c., la 6 ore dimineața, în etate de 70 ani. Rămășițele pămîntului ale soam-pului defunct se vor așeza spre vecinici odihnă Marți, în 18/31 Martie, la 3 ore p. m., din casa mortuară, strada Șanțului nr. 15 în cimitirul gr. or. din Sibiu, suburbiul-inferior (Poarta Tur-nului), Elena măr. Grindean, Nicolae și Alexandru, ca filii; Maria Mladin, ca soă; Paras.hiva Popp n. Popa ca soție; Isidor Grindean, Petru Cioos, Amalia Popp n. Fântănu, Iuliana Popp n. Main, ca gineri și nore.

Agrație. Din Constantinopol se anunță, că Agop, individul care a aten-tat la viața patriarhului armean Or-manian, a fost grațiat de pedeapsa cu moarte de către Sultan.

Convocare. P. T. Doamnele mem-bre ale »Reuniunii femeilor române din Făgăraș și împrejurime«, precum și alți binevoitori ai acestei corporațiuni sînt invitați a participa la a XXVII-a adunare generală ordinară, care se va ține Marți în 7 Aprilie 1903, (ziua de »Buna-Vestire«) la 3 ore p. m. în sala de în-vățămînt a școlii confesionale gr-or. din Făgăraș.

Program: 1. Deschiderea ședinței. — 2. Raportul comitetului. — 3. Rațiociniul reuniunii pe anul expirat. — 4. Cenzurarea raportului și rațiociniului. — 5. Propuneri diverse. — 6. Constituirea pe un nou perioadă de 3 ani. — 7. Închiderea ședinței. Făgăraș 23 Martie 1903. Maria Dan, prezidentă; Ioan Berescu, secretar.

Nu scrieți articole! — u, — ou, — en — oă lângă numele orașului, adresînd scri-sorile în limba maghiară, de oare-ce asta naște confuziune.

Fiind rugați din partea direcțiunii postelor reg. ung. facem atenție publicul nostru.

Anume: Să scriem: Kolozsvár și nu Kolozsvár sau Kolozsváron, pen-tru că sînt localități ca d. e. Tura, Vaja, Rôj, Topolya, cari dacă adaugem arti-colul la ele dau numele altor comune ca Vajá, Turár, Rôdô, Topolyán și așa se produce confuziunea.

Numele comunel sînt scrie simplu, Nagy-Szeben, Brassó, Torda, etc. etc.

O societate de oficeri ruși pentru dobîndirea constituției. Din Peters-burg se comunică ziarului »Arbeiter Zeitung« că s'a format între oficerii ruși o societate care publică o proclama-ție constituționalistă în care se descrie actuala situație creiată de reacțiune. Proclamația declară situația de nesus-ținut. »Să ne unim cu toți aceia, cari cer lumină și libertate, se zice în pro-clamație, cu poporul care vrea o consti-tuțiune«. Manifestul conține multe fraze violente. Între altele zice:

»Nu trebuie să mai adrobim popo-rul sub copitele calilor nostrici«. Oficerii Vasilieff și Grigorieff, arestați în Peters-burg se sînt închiși în fortăreața sf. Petre și Pavel. La Kiev au fost are-stați mulți oficeri și implicați dela sta-tul-major. La ministerul de război s'a înființat o secțiune judiciară pentru de-lictele politice ale oficerilor.

Gravă revoluție contra Englezilor în Antile. Se depeșează din »Port-of Spain« (insula Trinidad, Antilele mici engleze), că revolta contra Englezilor a fost acolo teribilă. Toate palatele au-torităților au fost incendiate. Poporul de jos s'a încercat să ardă de viu pe guvernator în palatul său, după-ce stro-pise palatul cu petrol. Alergînd sol-dații, au tras focuri asupra mulțimii, care încunjură palatul. Au fost mulți morți și răniți.

Trei turiști căzuți de pe un munte. Trei turiști și anume studentul Pl-tier, impiegatul Poesh și tipograful Wohl-farter, au căzut de pe muntele Reither-spitze. A plecat o expediție să-l caute. Dei au fost găsiți morți cu capetele des-picate, ear' unul, Wohlfarter, era încă viu, avînd picioarele zdrobite.

Despre falsificările de antichități. Resultă din cercetările făcute până acum în privința falsificărilor de anti-chități, că miliardarul american Morgan a cumpărat de aici multe obiecte antice falsificate, plătindu-le cu sume enorme. După o telegramă din New York, mu-seul de acolo a recunoscut acum fal-sificările.

Cutremur de pămînt. În Ger-mania-de-sud, s'au simțit în mai multe lo-curi puternice cutremure de pămînt. Locuitorii au alergat spăriați afară din case, temîndu-se să nu cadă casele peste dinții. S'au simțit cutremure de pămînt și în Franța și Italia.

Principesa Luiza. Principesa Luiza duce o viață foarte retrasă, nefiind în-tovărită decât de o servitoare a casei sale de 68 ani.

Frica de a i-se lua copilul se ma-nifestă într-o scrisoare în care scrie: Chiar și cănelul i se lasă puil, și mie, sîrmana mamă, vor să-mi răpească ul-timul bine.

Uoigași lui Stambuloff. La curtea de apel din Sofia s'a început judecarea apelului făcut de Haliu, care, precum se știe, a fost condamnat pentru uciderea lui Stambuloff. Haliu a numit doi mar-tori, cari să aducă dovadă alibiului său pentru ziua în care a fost omorît Stam-buloff.

Idilă. Poetul german Schiller se plimba odată prin pădure cu vîitoarea sa nevastă, Șarlota Langensfeld. La ple-dare a rugat fata să-l dea o sîrăfură de adio.

— Vai Frideric ce vorbești? Gîn-dește-te, că poate să ne vadă cineva! — Ai dreptate, zice poetul.

După câteva secunde însă, fata adăogă puțin cam zăpăcită și zimbind: — Ah! Frideric, ce frumos e aici! Ce tăcere! Și nu e nimeni prin toată pădurea, afară de noi!...

Cursul de altoit pomi aranjatieri de comitetul central al »Reun. rom. agr. oile din comit Sibiu« în comuna *Oriaș* a adus la fondul de 20 bani, întemeiat de »Reuniunea sodailor români din Sibiu« pentru acuirea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriașilor nori, suma de 17 cor., dăruită precum urmează: Alexandru Drăgan, notar, pentru sine și soția sa Maria și copiii lor Valeriu, Veturia și Alexandru pentru fiecare câte 20 bani; Dionisiu P. Decel, paroh, pentru sine și soția sa Aurelia și copiii lor Eleonora și Ovidiu, în total 1 cor.; Ludovic Pesamosca, proprietar 1 cor.; Ioan Stola, inv. 40 bani; Ioan Giurgiu, director școlar, pentru sine și soția sa Ana și copiii lor Elena și »X«, pentru fiecare câte 20 bani; Ioan Oprea, primar și soția sa Maria, Ioan Moga, popr și soția sa Ana, Leon Maior, inv. pentru sine și soția sa Emilia și fiul lor Leon, Iosif Daneck, conducătorul fabricii de tors lână; Ioan Hita, ospătar, și soția sa Sofia, toți din Orăștie, de la fiecare câte 20 bani; Aurel Decel, vice notar, pentru sine și soția sa Ioana și copiii lor Liviu, Titus, Aurel și Ionel, Ioan Stelea, inv. de la fiecare câte 20 bani; Dionisiu Danoca, inv. pentru sine și soția sa Maria și fiica lor Mărioara, în total 1 cor.; Dionisiu Aron, paroh, în total 1 cor.; Ilie Măcelariu, proprietar, pentru sine și soția sa Maria și fiica lor Mariș în total 1 cor.; Ioan Ivan, notar, pentru sine și soția sa Neaga și pentru »X« »Y« și »Z«, în total 1 cor.; Ioan Manta, paroh pentru sine și soția sa Raveca și copiii lor, în total 1 cor.; George Rusu, învățător 20 bani; (toți din Gurariului), Dr. Ioan Stroia, protopresb. pentru sine și soția sa Veturia și fiica lor Mărioara, pentru fiecare câte 20 bani; Ioan Băncu, propr. pentru sine, soția sa și copiii lor, în total 1 cor.; Octavian Sglimbea, vicenotar 20 bani; (toți din Săliște); Ioan Popescu, proprietar Sibiu și membru comitetului central al reuniunii agricole, pentru sine, soția sa Floarea născută Stelea și fiicele lor Mariș și Elisaveta, în total 1 cor.; Iuliu Roșca, inv. (Alba-Iulia), pentru sine și soția sa Iosefina și fiil lor Liviu și Iolciu, pentru fiecare 20 bani; Iuliu Popp, funcț. la »Albina«, Dem. Comșa, profesor semin. și Victor Tordășianu, ref. consist. (Sibiu), fiecare câte 20 bani.

Toată lumea știe, că sămânța de napi de nutreț a lui Mauthner dă recolta cea mai bună, că sămânța de legumă a lui Mauthner e cea mai bună și că sămânța de flori a lui Mauthner dă cele mai frumoase flori. Cu un cuvânt: Sămânțele lui Mauthner sânt cele mai bune, dau recolta cea mai abundentă și sânt uimitor de ieftine.

Subsemnatul cu inima frântă de durere aduc la cunoștință trecerea la cele eterne a neultatului lor fiu și frate

NICOLAE PUICAN,
fost profesor la gimnaziul greco-orient.
din Brașov.

După lungă suferință a răposat în 27 Martie n. 1903, în etate de 32 ani și rămășițele pământești s'au depus spre odihnă veșnică în cimiterul gr.-or. din Sibiu, su burbiul-inferior.

Fie-i iertina ușoară!
Jalea familiei.

Tribuna Literară.

„Sămănătorul“.

La București, ca pretutindenea printre Români cu carte, revistele de tot soiul și de toată categoria, apar și dispar mai rău ca meteorii. Îți vine să crezi, că scriitorii și editorii noștri au lăsat un joc social unic în felul său — jocul de-a *revistele*, combinat cu vechile jocuri de-a *prinsela* (abonații) și de-a *ascunsele* (abonamentele). Dela o vreme ne-am obișnuit și noi, cetitorii, cu jocul acesta spiritual și nu ne mai pară, dacă înecarea lui costă puțin ori mult pe bieții scriitori și pe nenorociții editori.

Ne-am familiarizat atât de mult cu apariția și cu dispariția tinerelor reviste, încât ne ar surprinde când regula s'ar lasa de vre o erupție și reviste nouă ar învechi în zile și ani.

Așa ni-se întâmplă problema revistelor noastre muritoare, când avem cheful să glumim. Dar când dispoziția noastră sufletească nu se potrivește glumei, când simțim nevoia să judecăm mai serios cumpănind binele și răul ce în-

vorește din fenomenul acesta caracteristic pentru viața noastră literară, — atunci facem deosebire între reviste, cari trebuiau să se stingă, și între reviste, cari e păcat să se stingă. Cettitorilor cu gustul literar sănătos li-se ușurează inima, când reviste decadente ori copilărești își dau, cât mai curând, ortul popii. Acelorași oameni le cade greu, când văd înghițite de moarte reviste excelente, ca mai deunăzi răposata »*Nova revistă română*«, una din cele mai valoroase publicații periodice, pe cari le înregistreză literatura noastră.

A trecut mai bine de un an, de când iubitorii de artă literară românească au avut o zi deosebitoare: apariția »*Sămănătorului*«, revistă săptămânală a poseșilor Coșbuc și Vlăhuță. Personalitatea lor puternică, precum și luminosul lor trecut de muncă neperitoare constituiau o garanție tare despre vrednicia revistei ce începuse a publica. Un număr de scriitori tineri, dintre cei mai buni, pe cari li posedă acum mișcarea noastră literară, au sosit garanțiile de bine ale »*Sămănătorului*« și șansele lui de răspândire și de înrădăcinare în publicul nostru cetitor.

A trecut mai bine de un an, de când noul organ a văzut lumina zilei. Cine l-a cettit cu stăruință, a trebuit să rămână fermecat de frumoasele lucrări publicate acolo și mai ales de sufletul românesc, care vibrează în fiecare rând de poezie ori proză. N'a fost numai o vorbă aleasă deviza harnicilor muncitori ai »*Sămănătorului*«. Cuvântul acesta sugestiv, imaginea asta de un simbolism sănătos, inspirația asta din viața patriarhală a țeranului român — ne spune mai mult decât un program de fraze sunătoare și ne lămurește mai bine decât ori-ce confesiuni asupra caracterului literar, asupra tendințelor, asupra idealurilor revistei.

S'au adunat câțiva dintre cei mai buni scriitori, ca să arunce pe câmpurile noastre literare sămânța gândirii viguroase, sămânța simțirii neprefăcute, sămânța vorbei curate a neamului românesc de pretutindenea. S'au adunat cei aleși, ca să rodească munca lor din biețug pentru mulțimea doritoare de o reculegere a mișcărilor literare românești din cei din urmă ani. Eari noi toți, acela eari am ținut cu lege pe urmele »*Sămănătorilor*«, am rămas mulțumii la suflet și luminați la minte gustând din fructele de aur.

În numărul întâiu al revistei (2 Dec. 1902), St. O. Iosif publicase trei sonete admirabile, cari oglindesc într-o limpezime senină idealurile celor dela »*Sămănătorul*«. Reproduc al doilea sonet cuprinzător de acente bărbătești, cari cheamă la muncă românească pe tinerii noștri poezi:

•Cântați umbriți de-a flămurei aripă,
•Sub care urlați bătrân luptară!
•Au n'auziți pe 'ntinsele hotări
•Ce jalea pasării mari de pradă țipă?

•Și nu vedeți ce nouri se nălțară?
•Grea vijelie 'n fiecare clipă
•Ne spulberă comorile 'n risipă...
•Chiar stânta noastră doină stă să peară!

•Copii rezăleți ai mândrei noastre nații!
•De mai trăește 'n voi simțire vie,
•Veniți atunci și vă cunoașteți frații!

•Sădiți în inimi vechia bărbăție,
•Avânturi mari, eterne aspirații —
•Și numele pe veci slăvit vă fie!

Acesta-i programul »*Sămănătorului*«. Un program de idei sârtoase, o sinteză poetică din comora de aspirații și de idealuri a sufletului neamului nostru.

Dar' ceea-ce este și mai vrednic de laudă, nu-i programul însuși, ci respectarea lui. Întruparea lui chibzuită și consecventă a fost grija de căpetenie a »*Sămănătorilor*«. Poeziile lui Coșbuc, St. O. Iosif, D. Anghel, Ion și Zaharia Bărsanu, schițele și novelele lui Vlăhuță, articolele lui Chendi, lucrările de proză excelente ale unor tineri scriitori, mai ou seamă moldoveni, toate poartă pecetea unei gândiri românești limpezi ca o limpedea apă a munților noștri.

Un alt moment de bucurie în activitatea revistei, îl găsim în caracterul românesc unitar. O fericită alcătuire literară din munca scriitorilor de talent ai românilor de ori unde, eată vrednică »*sămănătorilor*«. Iubitori desinteresai ai artei, oamenii acestia primesc la ei pe ori cine, *dacă este un talent*. Muncitori devotați unității noastre culturale, ei mai cer talentului o calitate, fără de care nu se poate imagina o literatură națională: *cer suflet românesc, cer în spirăție din simțirea proprie neamului nostru întreg*.

Cugetătorii luminați, ei înțeleg această inspirație cu mult bun simț: nu caută să înălțare, ei vreu să armonizeze diferitele nuanțe provinciale ale gândirii și ale simțirii populare, ale sufletului și ale graiului popular.

După un an de muncă bogată, fundatorii revistei au trecut conducerea ei elementelor mai tinere. Un comitet constituit din scriitori de valoare lui Iosif și povățuit și mai departe de măiestrii Coșbuc și Vlăhuță, caută să deschidă un drum tot mai larg harniciei tuturor sămănătorilor de bine literar.

Între publicațiile noastre pur literare, nu ătiu astăzi o revistă mai potrivită — pentru marea publică — ca »*Sămănătorul*«, care formează un fel de fericită completare a »*Convorbirilor literare*«, vechiul organ ajuns a se ridica la valoarea unei publicații mai mult științifice pe tărîmul literaturii române.

Cetitorii noștri din Ardeal, doritori de o adevărată *unificare a limbii*, adevă de o înțătinire la noi a limbii literare, — și ar face și ei, eari prin asta culturale naționale un real serviciu căutând mulțumirea bunelor tendințe de reformă în cettirea operelor de valoare »*Sămănătorului*«. Un asemenea procedeu plătește cât zeii de »*protozoale*«, în cari pe o limbă — aproape barbară — se proclamă »*uniformizarea*« limbii românești.

Aș mai avă de zis un cuvânt — către gazetarii noștri. Am văzut cu plăcere că țin să popularizeze activitatea celor dela »*Sămănătorul*«. Ei bine, e o măsură și aici. A publica povestea splendidă a dlui Iosif (»*A fost odată*«) în broșuri speciale și a zădărnici în acest chip răspărirea cettită a unei munci cettite, făcând ou nepuțință vinderă la noi a volumelor originale — este altceva decât o »*popularizare*«. Este cel puțin un eșec de zel. Sper că voiți fi înțeleși.

I. Se.

P. S. Pentru publicul nostru cetitor, care și-ar pute aminti frumoasa reputație a celor 300 abonați ardeleni la revista »*Vatra*«, hotărînd să nu lase peirei această tradiție scumpă, mai dau următoarele informații practice:

»*Sămănătorul*« apare în fiecare săptămână, 16 pag. 8°. Abonamentul 10 lei pe an. Redacția: Calea Victoriei nr. 56 (Hotel imperial), administrația: strada regală nr. 6 (Hotel Union).

Peneș Curcanul.

Despre pielea cu acest titlu a lui Duju și Leonescu cettim următoarele în »*Conservatorul*«.

Așa s'a stins entuziasmul de odinioară al Românilui și atăta s'a turbit, sub povara necazurilor, sufletului poporului ai cărui voievozi porunceau într-o vreme la Tarigrad ca la Curtea-de-Argheș, încât 'ți-se pare, acum, când vezi răceala și scepticismul, că trăești într-o țeară de tinichegii.

Nu se aprinde nime de o idee mare; pe nimeni nu-l paște dorul de binele tuturor: — trăim toți grămadă, ou socoteala pe genunchi, ca oamenii tăbăriți într'un tîrg de unde nu ătiu cum să plece mai de grabă. Și ci că acesta e semn de civilizație!

O fi! Dar' dacă la atăta se reduce civilizația, atunci, rideți de mine dacă vreți, dar' credeți mă că nu-mi pot înfrâna gândul dela vremurile barbare când, mai mare peste o mână de oameni, Mihail-Viteazul rotea ochii, ca un vultur, dela Alba Iulia și cuprîndea cu vîzul minț i tot ținutul nețermurit pe unde se auzea graiu românesc.

Și fiindcă bag seama că sînteți ispitii să rideți de naivitatea mea de-a tînji de pe niște vremuri pe cari, vîzi Doamne, le-a gonit lumina scînteietoare a civilizației, să vă spu un lucru, simplu și pe înțelesul ori-cui: în trecut, pe atunci pe când nici visam noi că o să ajungem să ne civilizăm, s'a întâmplat nu odată ca Români să bată pe Turci ou o mână de oameni, mai puțini decât sînt acum gârșiiți în București.

Vezi, că pe vremea aceea, nu erau în partea aceasta de pămînt decât Români — și Români toți erau numai inimă.

Acum, fiindcă ne am civilizat, numai e nevoe să fim Români: acum ajunge să fim *cetățeni* — și cetățean în țeara aceasta poate să fie și Gresiul, și Bulgurul, și Ovreul, și ori-ce lege, chiar și Românul.

Imbină, acum, apucăturile de rasă, năzuințele naționale și metehnele sufletești ale atător crâmpeie de seminiți și vezi dumnea-te ou ghiveciu scote civilizația dintr-o nație ou asemenea cetățeni.

În așa împrejurări, la așa intensitate de civilizație, nu e de mirare să te aprinzi de bucurie când vezi căte un rățoic, rămas de căruță, primitiv ca cel de altă-dată, căruia 'i-se umflă vinele, ca la tauri, când aude trîmbița de răboiu, și-l podidesc lacrimile la auzul doinei.

Dintre acestia sînt Leonescu și Duju, autorii lui *Peneș Curcanul*.

Străini, pasă-mi-te, de artificiiile pe cari civilizația le pune la îndemîna cărturarilor, autorii lui *Peneș Curcanul* au luat legenda așa cum a scris-o Alecsandri și au făcut dintr'însa scheletul pieței; au cules, din istoria răboiului pentru independență, fapte ou miez și ou tîlc; le-au împletit ou tragere de inimă; au pus tînurile să bubuie și pe oameni să vorbească românește — și eată *Peneș Curcanul* gata.

E așa de firesc ceea-ce se zice și ceea-ce se face în pielea aceasta, încât, dacă n'o puneau pe scenă Duju și Leonescu, ou puneai dumnea-te, ori eu, ori dumnea-lui, sau ori-cine. Țăranii se sfătuesc ca la ei în bădătură; soldații se abeguesc ca la horă, în sat; oficerii sînt ca la baluri, ca la casarmă, după-cum e rostul trebi. Toți sînt în pielea lor, fiecare cugetă, trăiește, se mișcă și glumește ca la geștoare, ori vorba aia: ca la ei acasă.

Așa de fericiți se împletește vorba ou rost adănc a lui Moș Kivu ou gluma sglobului de Țăerel, ou patriotismul luminat al colonelului Bălleanu, ou ătrenăria nevinovată a oficerilor tineri și ou firea otrăvită a isprăvnicului bulgar; atăta armonie este între chiotele de veselie ale soldaților și glasul lugubru al puștilor voigăse; e atăta viață în cimiterul de lângă Plevna — încât rizi printre lacrimi când frunzărești iconnele inimoase zugrăvite de Leonescu și Duju ca să fie pururea pildă și desmîțire pentru cei cari, amestecînd elementul etnic al țării acesteia ou pestrifătura civilizată dela bariera orașelor, se îndoiesc de virtutea Românilui de astăzi.

Femeile din *Peneș Curcanul* sînt și ele bărbate în felul lor; bărbății au simțibilitate mai-mai femeilescă în momentele de răgaz, când ghiuleaua turoască le lasă vreme să-și aducă aminte de coște bălăe, de ochi de cărbune și de obraji rumeni. Dar' sub cutele steagului, când trompeta poruncește bărbăție, toți, până și copiii, sînt soldați.

Caracterele sînt încondeiate ca ou mîna.

Ce a lipait unuia, ca să fie viu, 'i-a adăogat Duju — și ceea-ce 'i-a prisosit altuia a ăters Leonescu, ca să nu pară artificial. Atât de completă e iluzia, pentru cine vine la teatru ou sufletul pregătit pentru a prîsepe, încât 'ți vine din sală, să intri în vorbă ou cel de pe scenă. Toate vorbele lor le ai auzit, dacă ății românește; toate tablourile le ai văzut, de ai fost cumva la țeară și printre cătane; — și pe toți oamenii din pielea 'i-ai întălnit dacă ai spirit de observație.

Peneș Curcanul e o podoabă pentru bibliotecile cari au alt înțeles decât să slujască de mobilă, și autorii lui sînt o podoabă a literaturii de felul acesta, literatură pe care o cîmpesec tinichegii cari contrafac pe oamenii civilizați, dar' oătră care va trebui să ne readucă ne-cesarmente civilizația temeinică de mîne.

Anul 1848

in Principatele Române.

(Urmare și fine).

Anexă.

Proclamațiunea revoluționară anonimă, trimisă din Craiova de Comisarul C. Burileanu.

Mă închin ou pleoacă-tuna.

Domnilor Patrioți!

Până când o să mai rămăneți orbiți de interesele voastre cele barbare și diavolești, până când o să mai despoiați pe conștiința voastră, pe cari de atătea veacuri 'i-ați tot nefericit, ba încă fără mustrare de cuget, puteam zice, că și pielea încă vreți s'o trageți de pe ei; ne lertați că vă numim patrioți, că această numire sîntă și vrednică de toată onoarea nu o meritați, în locul căreia ou conștiință curată, putem să vă numim tirani, despoți și sgrumători de oameni; voi, nemernicilor, nu vedeți că Europa toată cere libertate și 'i se dă ou unanimitate; numai voi, zic, vreți a ține pe semenii voștri în lanțul despotismului. Încețați dela spurcata și diavolească cugetare, ce o hrăniți în pieptul vostru cel diavolesc, ca să nu vă ajungă

mânia lui Dumnezeu asupra voastră și asupra caselor voastre; nu vedeți generoasa faptă și vrednică de laudă a poporului bucareșean ca a făcut, au nu socotiți că și vouă vi-se poate întâmpla? Nu socotiți că dormim; nu, nu, nu dormim: minutul numai așteptăm și atunci va fi vai și nu (va) rămăre pleatră întreagă în casele voastre. Acum să venim la specialități. Mai întâiu ne adresăm către domnul Hagiade și Cupa. Ce aveți dv. ou sfînta cauză română, voi cari nu sînteți Români curaji, ci numai niște adunațuri, niște corciorii, nu judecați voi că casele voastre o să se dărîme ca a lui Căpitan Costache din »*București*? Dar' noi nu numai casele, ci și pe voi o să vă facem bucăți, bucățele. Vă rugăm să încetați dela diavolescul plan ce faceți și dela neomenoasele cluburi, că va fi vai de voi. În locoul Magherului, pe care v'ăi laudat că-l veți ump'ou pae și s'ăi dați foc, ni-se pare după cum ați luat-o, că o să vă umplem noi ou pae, puteți înțelege! Acum ne întoarcem ouventura către Simurcașu, părintele Eudoxiade și Jitianu. D voastră sînteți Greci, nu sînteți Români, lăsați pe oameni să lucreze în pace și în liniște, d voastră ca preoți, fiindcă constituția este după duhul evangheliei, ați trebuit să o sprijiniți ca niște slugi ale lui Dumnezeu. Dar' ne întoarcem, că sînteți departe de duhul evangheliei, sînteți mai aproape de duhul S. Cel puțin dacă nu vreți a apăra constituția, nu o defăimați și mai sēmănați intrigi între oameni, de nu vreți să vă radem barbele. Domnule Viljorene nu vezi că ești însemnat de natură, vrei să te mai însemnă și noi, sau mai curat vorbind, vrei să-ți scoatem și celalalt ochiu, pentru-ce nu încetezi dela comploturi și fapte tîlhărești, pentru-ce te ai înscuit la casa poștei ou ticălosul de vedea al dumitale? Încețați ticăloșilor, dela orime; nu aveți înaintea ochilor exemplul lui Căpitan Costache, care încă a fost ochior ca tine, bătuțule de Dumnezeu, vrei (să) pățești ce-a pățit el, înțelege! Mai încoolo ne adresăm către dl' Haralampie, dar' din norocire nu avem să 'i imputăm așa multe, fiindcă e un om fără de minte, nerod, ou un cuvânt om fără de judecată, Dumnezeu s'ăi erte, că nu știe ce face.

Mai avem încă și pe alții de a-i arăta la lume, precum pe domn Diulescu. De dumnea-lui nu ne mirăm așa de mult, că a fost opozant al constituției, fiind favorit al fostului Domn. Atât numai ne pare prea rău, că nu cunoaște cine e și cine a fost și din cine e: îl rugăm să se tragă cam la o parte, că are case cam frumoase, să nu le dăm jos. De toți ne mirăm cum ne mirăm, dar' de Pera Opran nu ne putem destul mira, om ou talente așa mari și care a umblat atît în străinătate și a văzut deosebite popoare, care se numește ou liberal, cum poate fi așa împietrit în rătăciile sale, mai ou seamă după-ce o păți și la București bințor, și-l scăpă un amic al dreptății; după-cum auzirăm astăzi o să pată și în Craiova, n'ar trebui să se supere pentru socru-sou, fiindcă a fost un rusolatur și vînzător al scumpiei noastre patrii. Mai avem noi și pe alți de a specifice, dar' li lăsam până ou altă ocaziune. Dint' aceste puteți înțelege ce vi-se gătete. Amin.

Ne întoarcem pe urmă către onorabilul public și către toți soela, ce vor binevoi a cetti aceste frumoase scrisori și ne vor îndatora prea mult să le cetească în auzul tuturor, ba încă și înaintea persoanelor către cari sînt adresate. Noi N. N.

Pe dos: Onoratul public al orașului Craiova, din datorie, în loc.

Sosiți în Sibiu.

La 30 Martie n. 1903.

Hotel »*Imperatul Romanilor*«: Măcelariu, Săngătin; Gluck, Alba Iulia; Voina, Brașov; Rideli, Medias; Osegi, Mezőhegyes; Popovici, Săcel; Titu, Kornfeld, Fischer, Goldfinger, Ronsy, Szolka, Klein, Budapest; Recknager, Müller, Hocheder, München; Nied, Sighioara; Kürti, Szűcs, Arad; Dr. Schneller, Oluj; Borostyanyi, Geiger, Deva.

Hotel »*Neurhrer*«: Braun, Alba-Iulia; Vilmosy, București; Gheorghiu, Rimnic; Knaul, Lipcan; Frey, Bogdan, Hojós, Budapest; Halasz, Viena; Iordache, Săcădate.

Hotel »*Melter*«: Florstedt, Arpașul-Infer.; Lose, Bavaria; Mierzinsky, Brașov; Rosenbaum, Budapest; Smereanu, d-na Muntean, Brezolu; Ohornitz, și fiul, Ocnișu.

Redactor responsabil: Ioan E. Prodan. Proprietar: Pentru »*Tipografia*« societate pe acțiune: Iosif Marschall.

